

22.12.2023

Kaupunginmuseon lausunto Pohjoisesplanadi 31 asemakaavamuutoksen oas-vaiheesta

HEL 2023-010190 T 10 03 03

Asemakaavapalvelut on pyytänyt kaupunginmuseon lausuntoa Pohjoisesplanadi 31 tontin asemakaavamuutoksen oas-vaiheesta. Kaavamuutoksella pyritään mahdollistamaan uuden kattoravintolan ja siihen liittyvän terrassin rakentaminen tontille pihasiiven korostuskerroksena. Kaupunginmuseo on tutustunut hankkeen luonnossuunnitelmiin esitellyssä 15.12.2023. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta rakennetun kulttuuriympäristön arvojen vaalimisen näkökulmasta, ja lausuu kantanaan seuraavaa.

Taustaa

Pohjoisesplanadi 31 tunnetaan hotelli Kämpin rakennuksena. Arkkitehti Theodor Höijerin suunnittelema uusrenessanssia edustanut hotelli valmistui vuonna 1886. Rakennus muodosti osan 1800-luvun lopulla rakentunutta yhtenäistä Esplanadin kaupunkikuvaa, joka heijasti aikalaisnäkökulmasta eurooppalaisten metropolien rakennettua kaupunkiympäristöä ja -kulttuuria. Hotelli Kämpin arkkitehtuuri oli huomattavan korkeatasoista, ja sisustuksineen se tavoitti ajan kansainvälisesti korkeimman laatutason.

Tutkimus on tunnistanut monia syitä, miksi Kämpin rakennus purettiin 1960-luvun puolivälissä. Merkittävänä kulttuuriympäristötyötä koskevana käännekohtana pidetään kuitenkin Kämpin julkisivujen palauttamista osana modernismin uudisrakennushanketta. Ennallistus kohteessa koski myös arvokkaimpia sisätiloja, rakennuksen porrashuoneen osia, samalla säilytettiin myös hotellin Peilisali. Professori Antero Pernajan ja arkkitehti Nils-Henrik Sandellin suunnittelema ennallistus ja uudisrakennus Pohjoisesplanadi 31 tontilla valmistuivat vuonna 1969. Modernistinen uudisrakennus Kluuvikadulla liittyi elimellisesti samojen suunnittelijoiden vuonna 1962 suunnittelemaan Aleksanterinkatu 40 rakennukseen, ja ennakoi laajemmin koko korttelin yhdistävää rakennushanketta.

Rakennussuojelu - nykytilanne

Korttelia koskenut Kämp-galleria hanke toteutui 1990-luvun lopulla. Tässä yhteydessä koko korttelin asemakaava uudistettiin vuonna 1997. Hotelli Kämpin rakennus on suojeltu voimassa olevassa asemakaavassa merkinnällä sr-3: Suojeltava rakennus. Rakennuksen julkisivua ei

22.12.2023

kaupunkikuvallisesti arvokkaana saa purkaa eikä siinä saa suorittaa sellaisia lisärakentamis- tai muutostöitä, jotka tarvelevät katujulkisivun tyyliä tai kadunpuoleisen vesikatkon perusmuotoa. Rakennuksen kulttuurihistoriallisesti arvokkaat, uudelleenrakennetut porrashuone ja ensimmäisen kerroksen huonetilat sekä ns. Peilisali ovat suojeltavia sisätiloja, jotka tulee säilyttää siten, että hiiden historiallista arvoa tai tyyliä ei turmella. Pernajan ja Sandellin suunnittelemaan moderniin toimitiloon ei kaavassa kohdistu suojelumerkintää.

Kaavamuutosalue sisältyy Museoviraston Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen listaukseen (RKY 2009), osana kohdetta Esplanadi-Bulevardi. Kaavamuutoksessa tulee huomioida listauksen osoittama valtakunnallinen alueidenkäyttötavoite.

Lausunto

Viitesuunnitelmassa esitetään sijoitettavaksi pihasiipeen olemassa olevan konehuoneen laajennuksena, vesikatolla sijaitsevia tekniikka-asennuksia korvaten uusi ravintolatilojen laajennuskerros. Rakentamiseen liittyy kattoterassi korotuskerroksen eteläpäässä sekä hotelli Kämpin pihanpuoleisen katolapteen päällä. Korotuskerros terasseineen kohoaa olemassa olevien kadunvarren rakennusten harjakoron yläpuolelle.

Kaupunginmuseo ei puolla viitesuunnitelmassa esitettyä kaupunkikuvallisesti näkyvän terassin sijoittamista historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti huomattavan arvokkaan hotelli Kämpin katonlappeelle. Uusrennessanssin arkkitehtuurin ominaispiirteisiin ristiriidassa oleva terassi on rakennussuojelutavoitteiden vastainen, ja heikentää merkittävästi hotelli Kämpin kaupunkikuvallista arvoa ja rakennushistoriallisia ominaispiirteitä. Kyseinen katonlape ei kuulu hankkeessa korvattavaksi esitetyn talotekniikkakerroksen osaksi, eikä perusteita terassin sijoittamiselle tästä näkökulmasta hotelli Kämpin uusrennessanssisiiven katolapelle ole. Pihasiiven korotuskerros tulee suunnitella katujulkisivun määrittämän ullakkolinjan sisäpuolelle, kaupunkikuvallisesti hienovireisellä tavalla.

Kaupunginmuseo huomauttaa, että katurakennuksia korkeampien piharakennusten toteuttamista ei tule mahdollistaa korttelikaupungin rakenteessa, erityisesti rakennushistoriallisesti arvokkaiden näkymien ja kohteiden osalta. Poikkeukset tähän on mahdollista harkita yksilöllisesti erityisistä syistä, huolellisesti kohteiden ja ympäristöjen historialliset ja kaupunkikuvalliset arvot huomioiden.

Hotelli Kämpin vuonna 1969 ennallistettu rakennus omaa historiallisia ja kaupunkikuvallisia arvoja, ja rakennus tulee kaavamuutoksessa varustaa ajantasaisella suojelumerkinnällä, joka kohdistuu rakennuksen

Helsingin kaupunki

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristöpäällikkö

Lausunto

3 (3)

22.12.2023

arvoihin kokonaisuutena. Kaavamuutoksessa tulee huomioida myös Pohjoisesplanadi 31 modernistisen siiven rakennushistorialliset arvot turvaavalla suojelumerkinnällä. Kohde sisältyy kaupunginmuseon City-inventointiin (2014).

Tontin kaavamuutoksen valmistelun pohjatiedoiksi tarvitaan kohteesta ajantasainen rakennushistoriallinen selvitys.

Kaupunginmuseo seuraa jatkosuunnittelua, yhteistyössä asemakaava-palveluiden kanssa.

Lisätiedot

Mikko Lindqvist, arkkitehti, puhelin: +358 9 310 36972
mikko.lindqvist(a)hel.fi

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö